

**SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI
SPECJALNEGO OŚRODKA SZKOLNO -
WYCHOWAWCZEGO
W ZGIERZU**

DIAGNOZA ŚRODOWISKA SZKOLNEGO

Diagnozę przeprowadzono stosując następujące metody badawcze:

1. rozmowa
2. obserwacja

Ad. 1

Rozmowa z nauczycielami, wychowawcami oraz pracownikami Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego.

Celem dokonania wstępnej diagnozy postawiono pytanie:

- jakie problemy wychowawcze dostrzegają w szkole?
- jakie problemy wychowawcze było najtrudniej rozwiązać?

Ad. 2

Obserwacja ukierunkowana na uczniów, ich wygląd, zachowanie na terenie szkoły i internatu.

WYCHOWANIE I PROFILAKTYKA W SZKOLE

WPROWADZENIE

Wychowanie jest procesem, w którym wychowanek ma dojść do pełni osobowego rozwoju poprzez ukształtowania prawego charakteru, budowanie poczucia odpowiedzialności za własny rozwój i dobro, uznanie i przestrzeganie norm społecznych, budowanie postawy życzliwości, a wreszcie uświadomienie sobie celów życiowych. Jest to zatem proces stały, polegający na doskonaleniu się wychowanka, poprzez jego wybory i działania rozwijające i usprawniające zdolności do bycia w pełni człowiekiem. Rola wychowawców polega tu nie na kształtowaniu wychowanka, ale towarzyszeniu mu i stwarzaniu takich warunków, które by umożliwiły jego rozwój. Wychowawca stara się także przekazać odpowiednie wartości i zabezpieczyć przed bezkrytycznym przyjmowaniem pseudowartości.

Profilaktyka jest natomiast chronieniem wychowanka w jego rozwoju przed towarzyszącymi zagrożeniami i reagowaniem na nie. O ile więc wychowanie polega na wskazywaniu pewnego ideału i pomocy w dążeniu do niego, o tyle profilaktyka ma na celu ochronę i ewentualne ingerowanie w przypadkach, gdy na drodze rozwoju pojawia się jakieś zagrożenie.

Szkoła jest miejscem profilaktyki pierwszorzędnej, a więc takiej, która jest skierowana do grupy niskiego ryzyka – dzieci i młodzieży nie podejmującej jeszcze zachowań ryzykownych. Profilaktyka taka polega na promowaniu zdrowego stylu życia i zapobieganiu zagrożeniom, w szczególności zaś na rozwijaniu umiejętności radzenia sobie z problemami. Podejmowane w tym przypadku działania mają na celu opóźnienie inicjacji lub zachęcania do abstynencji. Szkoła jest bowiem instytucją powołana do wychowania i nauczania, nie leczenia (Rozporządzenie MENiS z dn. 26.02.2002r.). Zadaniem szkolnej profilaktyki jest chronienie dzieci i młodzieży przed

zagrożeniami przez działania wychowawczo-profilaktyczne, a także reagowanie w sytuacjach rozpoznania pierwszych prób podejmowania zachowań ryzykownych poprzez odwołanie się do specjalistycznej pomocy (organizacja kontaktu ze specjalistą, rodzicami, motywowanie do podjęcia terapii).

Należy tu jednak zaznaczyć, że w naszej szkole, z racji na jej specyfikę, często mamy do czynienia z wychowankami z grupy podwyższonego, a sporadycznie także wysokiego ryzyka, tj. osobami, które podjęły choć jedno zachowanie ryzykowne, lub u których zachowanie takie zostało już w pewien sposób utrwalone.

Funkcjonowanie naszej szkoły i spełnianie przez nią podstawowych zadań jest wyznaczone, z jednej strony przez prawo i obyczaj w niej panujący, z drugiej zaś przez osobiste kontakty pomiędzy nauczycielami i uczniami.

Na prawo i obyczaj składają się przepisy prawne, tak zewnętrzne (Ustawa o Systemie Oświaty, rozporządzenie MENiS), jak i wewnętrzne (statut szkoły, regulaminy, program wychowawczy, wewnątrzszkolny system oceniania, szkolny zestaw programów nauczania). Do tego dochodzą niepisane, ale od lat funkcjonujące w naszej szkole zasady (np. obowiązek przebywania wszystkich uczniów w czasie przerw na sali gimnastycznej, a ostatnio zasada zamykania na czas lekcji toalet). Zawarte w tych prawach i obyczajach normy dotyczące zachowań ryzykownych i środków uzależniających stwarzają podstawę dla szkolnej profilaktyki.

Podstawę wychowania stanowią przede wszystkim osobiste kontakty nauczycieli i uczniów. Aby pozwalały one uczniowi rozwijać się i dojrzewać, postawy nauczycieli powinny cechować:

- życzliwość („pochylenie się” nad dzieckiem),
- osobowe podejście do ucznia, traktowanie go jako odrębnej, autonomicznej, niepowtarzalnej osoby, mającej uczyć się samodzielności,

- rozpoznawanie i akceptowanie uczuć i potrzeb dziecka a także gotowość do głębszego rozumienia jego zachowań, tak by sięgnąć jego przyczyn, nie skupiając się na objawach,
- dobra komunikacja oparta na budowaniu otwartości i zaufania w kontaktach międzyludzkich, aktywnym słuchaniu, jasnym wyrażaniu myśli i uczuć, konstruktywnym rozwiązywaniu konfliktów.

Taka postawa nauczycieli winna wynikać z pozytywnego stosunku do siebie, życia, ludzi oraz ich umiejętności interpersonalnych, wychowawczych i dydaktycznych. Budowanie dobrych kontaktów z uczniem jest bowiem punktem wyjścia dla wszystkich działań profilaktycznych w szkole.

Program profilaktyki w naszej szkole oparty jest na koncepcji edukacyjnej i alternatywnej. Mają one na celu, z jednej strony uczenie ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych (np. rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie ze stresem), z drugiej zaś pomoc w zaspokajaniu ważnych potrzeb psychicznych, tj. proponowaniu różnorodnych działań o pozytywnym charakterze i angażowaniu w nie dziecka.

PODSTAWA PRAWNA DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz.U. z 1997r. Nr 78 poz. 483 ze zm.).
- Konwencja o Prawach Dziecka – przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1987r. ratyfikowany przez Polskę 30 września 1991r.
- Ustawa o systemie oświaty z 7 września 1991r. (zapis postulujący wprowadzenie programów profilaktycznych).
- Ustawa o ochronie zdrowia przed następstwem używania tytoniu z dnia 9 listopada 1995r.
- Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994r.
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982r.
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005r.
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej.
- Rozporządzenie MENiS z dnia 7 marca 2005r. w sprawie podstawy ramowych statutowych placówek publicznych.
- Rozporządzenie MENiS z dnia 31 stycznia 2003r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegający wśród dzieci i młodzieży zagrożonych demoralizacją.
- Rozporządzenie MENiS z dnia 7 stycznia 2003r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
- Rozporządzenie MENiS z dnia 18 stycznia 2005r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci

i młodzieży niepełnosprawnych i niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz ośrodkach.

- Rozporządzenie MENiS z dnia 17.11.2010 w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 roku w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Mając świadomość licznych zagrożeń czekających na człowieka w otaczającej nas rzeczywistości, stworzyliśmy program profilaktyki, który ma chronić przed tym, co niszczy ich rozwój.

Współczesny model profilaktyki stawia sobie za cel promowanie zdrowia, aktywności, otwartości. Szkoła musi wyprzedzać zagrożenia, chronić uczniów przed podejmowaniem zachowań ryzykownych. Możliwe jest to wówczas, kiedy nauczyciele przy wsparciu opiekunów wyrabiają w uczniu poczucie własnej wartości i pomagają mu stworzyć właściwą hierarchię wartości. Zakładamy, że muszą to być działania systematyczne, prowadzone w atmosferze dialogu, realizowane przez całą społeczność szkolną.

Szkolny program profilaktyki jest spójny z programem wychowawczym naszej placówki.

Cele programu

- Przeciwdziałanie i redukovanie przemocy w szkole dla uzyskania przyjaznych więzi międzyludzkich,
- Przeciwdziałanie i redukovanie przejawów wandalizmu i nieposzanowania mienia.
- WYROBIE NAWYKU troski i poszanowania zdrowia własnego jak i innych. Propagowanie zdrowego stylu życia.
- UŚWIADOMIENIE i poszerzenie wiedzy uczniów o szkodliwości palenia tytoniu, spożywania alkoholu, zażywania narkotyków, dopalaczy, środków psychoaktywnych oraz ich negatywnym wpływie na organizm.
- Tworzenie ciepłej, bezpiecznej atmosfery w szkole.
- WZMACNIANIE poczucia własnej wartości.
- Rozwijanie umiejętności radzenia sobie z napięciem pojawiającym się w trudnych sytuacjach.
- Rozpoznawanie oznak stresu i sposobów radzenia sobie z nim.
- Wskazywanie pożądanych wzorców zachowań.
- Budowanie więzi ze szkołą.
- Zapozdawanie ze sposobami bezpiecznego poruszania w ruchu ulicznym oraz podczas różnego rodzaju zabaw, gier i innych form aktywności fizycznej.
- Wskazywanie wartościowych form spędzania wolnego czasu.
- Odkrywanie własnych talentów i zainteresowań.
- Budowanie poczucia własnej wartości i samoakceptacji.
- Kształtowanie umiejętności interpersonalnych.
- Rozpoznawanie wartości moralnych, nauka dokonywania dobrych wyborów życiowych.

- Wyrabianie wrażliwości na piękno, prawdę, uczciwość, sprawiedliwość, kulturę słowa, rozwijanie empatii.
- Integracja.
- Budzenie kreatywności.
- Nauka współdziałania w społeczności.
- Przewodnik po prawie nieletnich. Podstawy prawne. Przeciwdziałanie demoralizacji.
- Nauka metod relaksujących – muzykoterapia, biblioterapia, arteterapia.
- Uwrażliwienie na potrzeby innych, zachęcanie do czynów społecznych.

Planowane działania

Przeprowadzenie cyklicznych spotkań o charakterze profilaktycznym obejmujących różnorodną tematykę. Dostosowanie tematów do różnych występujących problemów i zagadnień z wielu dziedzin życia.

PODMIOTY DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PROFILAKTYKI

- uczniowie
- nauczyciele
- wychowawcy internatu
- pracownicy administracji
- pracownicy obsługi

SYSTEM REAGOWANIA KRYZYSOWEGO

Wszystkich członków społeczności szkolnej obowiązują jasne zasady i reguły postępowania w określonych sytuacjach.

Szkoła stworzyła system reagowania. Są to procedury określające, co dyrektor szkoły i nauczyciele w szczególnie trudnych sytuacjach powinni wykonać. Wskazane są osoby lub instytucje, które należy poinformować i poprosić o pomoc.

WSPÓŁPRACA Z WYCHOWAWCAMI

Również wychowawcy internatu są współodpowiedzialni za wychowanie podopiecznych także wówczas, gdy uczęszczają oni do szkoły. Bez współpracy z nimi program ten nie mógłby być skutecznie przeprowadzony.

WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI I INSTYTUCJAMI

Szkoła potrzebuje sojuszników przy realizacji programu, bo działania przyniosą pożądany skutek, gdy będą równocześnie prowadzone na różnych płaszczyznach.

Współpracujemy z lokalnymi organizacjami i instytucjami:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zgierzu
- Poradnia Zdrowia Psychicznego w Łodzi i w Zgierzu.
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zgierzu
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łodzi, ul. Piłsudskiego 135
- Komisariat Policji – Wydział ds. Nietletnich i Patologii w Łodzi, ul. Wysoka 45
- Zespół Prewencji Kryminalnej i Nietletnich w Zgierzu
- Sąd Rejonowy w Zgierzu, Sąd Rejonowy – Wydział Rodzinny i Nietletnich dla Łodzi – Śródmieście w Łodzi, al. Kościuszki 109; dla Łodzi – Widzewa, ul. Piłsudskiego 143.
- Rada Osiedla Zgierz
- Szkoły, przedszkola położone w najbliższej odległości, Kolegium Nauczycielskie w Zgierzu
- MOW, MOS, DD
- Straż Pożarna
- Ośrodek Ekologiczny ul Wycieczkowa 107
- Szkołka Leśna w Łagiewnikach
- Schronisko dla zwierząt
- LOP oddział Łódź

- Straż Graniczna
- Straż Miejska
- Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka
- Teatr Wielki, Teatr Arlekin, Teatr Pinokio,.
- Kino Bałtyk, Polonia, Cinema City
- Filharmonia
- Hufiec ZHP

BLOK TEMATYCZNY	DZIAŁANIA
Nie jesteśmy obojętni na otaczające nas zło - Niszczenie mienia - Wulgaryzmy - Przemoc fizyczna i słowna - Zachowania agresywne - Demoralizacja - Bezpieczeństwo w internecie	- Stała współpraca nauczycieli, wychowawców w zakresie zaobserwowanych negatywnych zachowań uczniów - Przeprowadzenie zajęć warsztatowych na temat przyczyn i skutków agresji - Przeprowadzenie pogadanek na temat kultury języka, znaczenia magicznych słów: proszę, dziękuję, przepraszam - Promowanie zasad uczciwego, honorowego postępowania poprzez konkursy, turnieje i zwody - Uczenie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów rówieśniczych, negocjowania, przepraszania, przebaczenia poprzez wewnętrzne konkursy, turnieje i zawody - Rozwijanie wrażliwości na relacje człowiek – zwierzę (dogoterapia, projekcje filmów, analiza lektur szkolnych ukazujących pozytywne relacje człowieka ze zwierzęciem, spotkanie ze Strażą Graniczną i Policją) - Uświadomienie zagrożeń wynikających z zachowań agresywnych, udział dzieci w programach profilaktycznych - Nauka radzenia sobie z agresją - Objaśnienie wyrażen ustawowych zawartych w aktach prawnych (demoralizacja, przestępstwo, zbrodnia, występki, czyn karalny, wykroczenie, nieletni), procedur związanych z procesem o demoralizacji oraz poznanie konsekwencji wynikających ze złamania prawa- spotkanie ze Strażą Miejską oraz Policją - Spotkania klas z pedagogiem i psychologiem
Profilaktyka nalogów - Papierosy - Alkohol - Narkotyki - Substancje toksyczne, psychoaktywne i leki - Dopalacze	- Poruszanie problematyki uzależnień na godzinach wychowawczych - Wykonywanie plakatów, gazetek dotyczących szkodliwości palenia tytoniu, zażywania narkotyków - Konkursy plastyczne - Przyswojenie wiadomości na temat szkodliwych dla zdrowia substancji toksycznych, psychoaktywnych i leków - Kształtowanie i utrwalanie nawyków unikania kontaktu ze substancjami toksycznymi, poznanie różnorodności takich substancji i ich działania, konsekwencji ich przyjmowania - Przeprowadzenie zajęć warsztatowych dla rodziców. - Wskazanie rodzicom różnych form pomocy. - Organizowanie zajęć informacyjnych dla pracowników.
Promocja zdrowia - Higiena pracy umysłowej - Aktywne spędzanie wolnego czasu - Troska o higienę - Właściwe odżywianie się,	- Nauka współzawodnictwa, rozwijanie zdolności sportowych poprzez udział w zawodach i turniejach sportowych - Poznajanie zasad pracy umysłowej i pracy z komputerem - Uczenie i przypominanie prawidłowej postawy w czasie nauki i zabawy - Organizowanie zajęć sportowych na terenie szkoły oraz współudział w zajęciach sportowych na terenie szkół i innych placówkach sportowo – rekreacyjnych

źródła witamin • Pożytek z aktywności ruchowej • Higiena psychiczna - podstawowe emocje, ich wyrażanie i rozpoznawanie • Stres • Ćwiczenia relaksująco – koncentrujące • Biblioterapia • Muzykoterapia • Arteterapia • Anoreksja i bulimia • Zainteresowania	• Organizowanie uroczystości imprez okolicznościowych na terenie szkoły ze szczególnym zwróceniem uwagi na kulturę zachowania • Pogadanki profilaktyczne przeprowadzone przez pielęgniarkę na temat konieczności troski o higienę jamy ustnej, włosów, ciała oraz sposobów unikania przeziębień i chorób • Poznanie zasad właściwego żywienia, skutków chorób wynikających ze złego odżywiania się • Nauka radzenia sobie ze stresem • Nauka relaksowania się - muzykoterapia, bajkoterapia, biblioterapia, arteterapia • Zapoznanie z negatywnymi skutkami odchudzania i niewłaściwych diet • Akcje promujące zdrowie • Nauka czerpania z własnego hobby przyjemności i radości- udział w zajęciach pozalekcyjnych: sportowe, informatyczne, muzyczne, teatralne
Bezpieczeństwo uczniów • Bezpieczeństwo w świetle przepisów szkolnych • Znajomość przepisów i zasad ruchu drogowego • Znajomość właściwego zachowania się w środkach masowego transportu • Niebezpieczne zachowania w szkole i poza nią	• Podnoszenie standardów związanych z bezpieczeństwem w placówce • Poznanie obiektu szkolnego oraz zasad bezpieczeństwa w czasie lekcji i przerw • Zapoznanie uczniów z regulaminami służącymi bezpieczeństwu w szkole i poza nią • Pogadanki w klasach na temat zasad ruchu drogowego i właściwego zachowania się w środkach komunikacji miejskiej • Zorganizowanie spotkania z policjantami na temat podstawowych zasad ruchu drogowego • Pogadanki w klasach na temat skutków niebezpiecznych zachowań, zabaw w czasie ferii świątecznych, zimowych, wakacji • Bezpieczne zachowanie w różnych sytuacjach – przyswojenie podstawowych wiadomości dotyczących niebezpieczeństw i zagrożeń, z którymi można spotkać się w życiu codziennym (narzędzia i urządzenia gospodarstwa domowego, poruszanie się po ulicy, kąpiel, jazda na rowerze, zabawy na podwórku, kontakt z nieznajomą osobą). • Udział uczniów w prelekcjach przeprowadzanych przez Straż Miejską, Policję. • Wykonanie plakatów pod hasłem: Bezpieczne ferie.
Pierwsza pomoc, poznanie zasad, udzielanie pierwszej pomocy w różnych sytuacjach	• Przypomnienie numerów telefonów alarmowych – pogotowie ratunkowe, policja, straż pożarna, pogotowie gazowe • Omówienie różnych sytuacji życiowych, w czasie których ludzie ulegają wypadkom • Omówienie najczęstszych przyczyn skaleczeń, złamań, oparzeń, odmrożeń oraz sposobów udzielania pomocy poszkodowanym- pogadanka z pielęgniarką.

	• Udział w zawodach- udzielanie pierwszej pomocy
Prawa i obowiązki ucznia	• Dostarczenie wiedzy na temat praw i obowiązków- pogadanki, zawarcie kontraktów klasowych, wykonanie tablic formacyjnych • Nauka korzystania ze swoich praw i respektowania praw innych
Integracja	• Udział w ćwiczeniach i zabawach integrujących – rozwijających rozwój społeczny • Udział w konkursach, turniejach, zawodach, imprezach organizowanych przez placówki i inne instytucje • Integracja ze społecznością lokalną • Grupa wsparcia dla rodziców